

De varroabestrijding anno 2017

Het onderzoek naar de wijze van varroabestrijding is uitgevoerd in de tweede helft van september 2017. Het vorige onderzoek vond plaats in 2014. Aan het laatste onderzoek hebben 385 imkers meegedaan.

De deelnemende imkers hebben gezamenlijk 3362 volken ingewinterd. Het merendeel van de imkers (80%) heeft 12 volken of minder. De resterende groep van 20% van de deelnemers beschikt over 57% van alle volken.

Ruim de helft van alle deelnemers (54%) houdt al vijf jaar of meer bijen. De andere helft van imkerend Nederland is korter dan 5 jaar geleden begonnen met imkeren. Deze nieuwe groep imkers heeft gemiddeld bijna 5 volken. De meer ervaren imkers hebben gemiddeld ruim 12 volken.

Het driegangen menu anno 2017

Vier op de tien imkers (40%) voert nog steeds het volledige driegangen menu uit zoals in 2010 verwoord in de BIJEN@WUR brochure.

Het driegangen menu bestaat uit een voorjaars-, een zomer- en een late herfstbehandeling. Het gebruik van deze drie methoden ziet er als volgt uit:

- Het voorgerecht bestaat uit het tenminste drie keer wegnemen van het bouwraam met gesloten darrenbroed tijdens het voorjaar teneinde 40% van de mijten te elimineren. Deze methode is door bijna de helft van alle deelnemers (46%) in 2017 uitgevoerd.
- De zomerbehandeling in aansluiting op het afnemen van de zomerhoningoogst bestaat uit een blokbehandeling met een zuur of een tijmolieproduct. Bijna 9 op de 10 deelnemers (87%) heeft deze bestrijding uitgevoerd. Chemische bestrijding wordt zeer weinig toegepast.
- De winterbehandeling, het toetje uit het driegangen menu, staat bij 81% van de deelnemende imkers voor december 2017 op de planning. Deze methode bestaat uit het druppelen of sublimeren van oxaalzuur. 1 Op de 10 imkers weet nog niet zeker of ze ook daadwerkelijk gaan oxalen. Tien procent voert zeker geen late herfstbehandeling uit.
- De groep imkers die geen enkele bestrijding uitvoert, bestaat uit 4% van de deelnemers.

De verschillen ten opzichte van 2014

Het volledig volgen van het driegangen menu is van 46% naar 40% teruggelopen. Er is een lichte verschuiving te zien van de voorjaarsbehandeling naar de late herfstbehandeling. De darrenraatmethode is van 60% gezakt naar 46% en de late herfstbehandeling is gestegen van 75% in 2014 naar 81% in 2017. Het aantal imkers dat de zomerbehandeling uitvoert, blijft stabiel op bijna 9 op de tien imkers (87%). De groep die helemaal niet meer behandelt, is gestegen van 0,5% naar 4%.

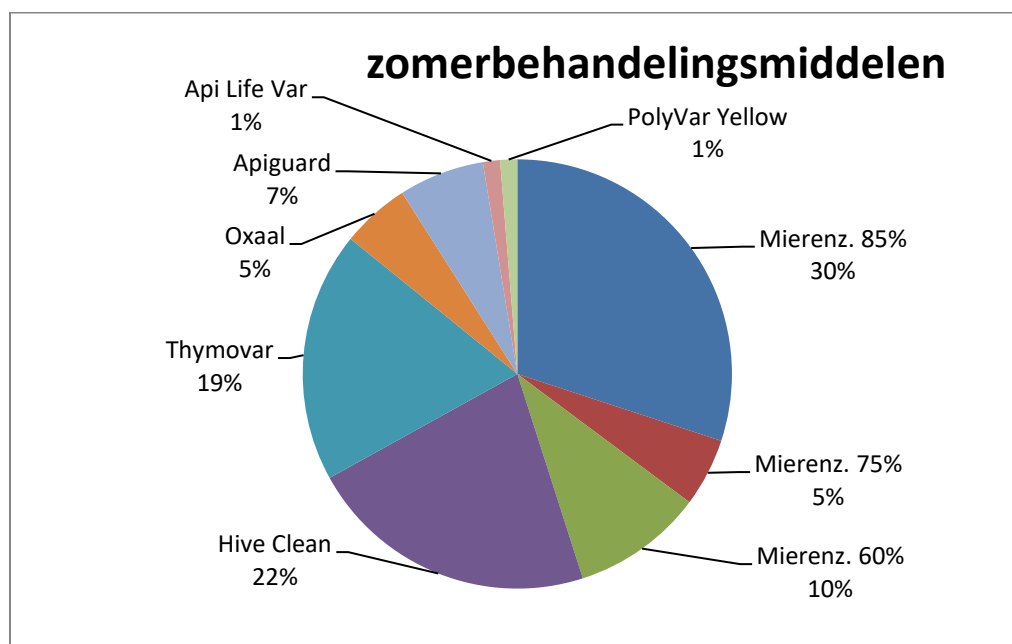
Met welke middelen werd de zomerbehandeling in 2017 uitgevoerd?

Het meest gebruikte middel blijft mierenzuur (45%), gevolgd door Hive Clean (22%), Thymovar (19%), Apiguard (5%), zelf gemaakte oxaalzuuroplossingen (4%), Api Life Var (1%) en Polyvar Yellow (1%). De laatste twee middelen bestonden nog niet in 2014. Naast de 60% en 85% mierenzuurconcentraties bestaat er nu ook een 75% mierenzuur applicatie. De 60% en 85% flessen worden in de toekomst vervangen door de 75% fles. De gevolgen voor de dosering zijn nog niet beschreven voor de Nederlandse situatie. Op dit moment wordt de 85% concentratie door 2 op de 3 mierenzuur-toepassers gebruikt.

Naast deze middelen wordt door minder dan 3% van de imkers nog gebruikt: Apitraz, Apistan, MAQS, TicTac, volledige broedafname en rabarberbladeren.

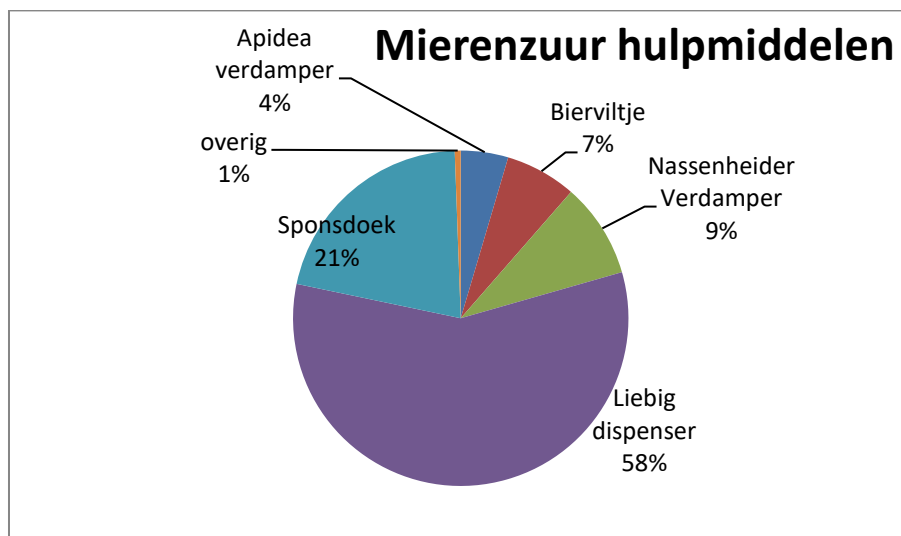
Heel veel imkers gebruiken meerdere middelen. Het verdient geen aanbeveling om verschillende middelen bij de zomerbehandeling op hetzelfde volk toe te passen. Het is wel goed om jaarlijks een ander middel toe te passen, want hiermee voorkom je resistentie tegen het gebruikte middel door de varroamijten.

Indien we uitsluitend kijken naar de imkers, die slechts 1 bestrijdingsmiddel toepassen, dan ziet het gebruik er als volgt uit:

Voor het gebruik van mierenzuur zijn verschillende toepassingsmiddelen beschikbaar. Het meest genoemd zijn de Liebig dispenser (58%), gevolgd door het sponsdoekje (21%), de Nassenheider verdamper (9%), het bierviltje (7%) en de Apidea Verdamper (4%).

Het aandeel van de verschillende hulpmiddelen ziet er als volgt uit:

De verschillen in de toegepaste middelen t.o.v. 2014

De nieuwe middelen Poly Life Var en Polyvar Yellow zijn al genoemd. Het laatste middel is een chemisch product, waartegen resistentie op de loer licht. Poly Life Var daarentegen wordt als biologisch middel gekenmerkt. MAQS en Varromed zijn tevens nieuwe middelen, maar wellicht nog niet verkrijgbaar in Nederland. Deze middelen zijn afgeleid van al bestaande producten zoals oxaalzuur en mierenzuur.

Het gebruik van mierenzuur is enigszins toegenomen (van 42 naar 45%). Het tijmolieproduct Apiguard werd in 2014 nog niet genoemd door de deelnemers, nu gebruikt 7% dit eenvoudig toe te passen middel. Het gebruik van eigen gemaakte oxaalzuuroplossing en zelfs het sublimeren van oxaalzuurkristallen lijkt te stijgen. Het werd in 2014 nauwelijks genoemd. Het is de vraag in hoeverre deze middelen bij een blokbehandeling in de zomer verdragen worden door de bijen. Een meervoudige behandeling in december wordt namelijk afgeraden. Eenmalig benevelen van volken zonder broed is een correcte behandeling, dit kan eveneens in de zomer met melkzuur.

Bij de toepassingshulpmiddelen voor mierenzuur is de Apidea verdamer nieuw. De Liebig Dispenser wordt nog steeds het meest gebruikt. Mogelijk dat MAQS hierin verandering gaat brengen. MAQS is eveneens een mierenzuur applicatie, deze wordt echter in een gebruiksklare verpakking geleverd.

Ben Som de Cerff en Frank Moens